

Monumentnummer*: 521668

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 12 januari 2001
Kadaster deel/nr 82806/96

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Landgraaf Landgraaf Limburg

Locatiennaam Locatieomschrijving
Schaesberg

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Schaesberg B 4539

Omschrijving**

Inleiding

HERENHUIS, ca. 1906, in een eclectische bouwstijl met elementen van de Art Nouveau. In 1919 verbouwd tot POST- EN TELEGRAAFKANTOOR MET DIRECTEURSWONING door rijksbouwmeester D.E.C. Knuttel in opdracht van het Ministerie van Waterstaat.

Het pand is beeldbepalend gesitueerd aan de Y-vormige splitsing die ter plaatse wordt gevormd door de Streeperstraat en de Ruitersstraat.

In 1914 werd er op het perceel een muur met privaat bijgebouwd. Het privaat is niet meer aanwezig; in 1938 bouw van een nieuwe erfscheiding; in 1940 werd het topgeveltje aan de voorgevel van het postkantoor gewijzigd; in 1968 bouw van een berging, die inmiddels niet meer aanwezig is.

De bakstenen erfscheiding langs de zijtuin aan de Streeperstraat is UITGESLOTEN van bescherming.

Omschrijving

Het pand heeft een gedeeltelijke souterrainverdieping, twee BOUWLAGEN en een zolderverdieping op een in hoofdvorm vierkante PLATTEGROND. Aan de noordoostelijke zijgevel een L-vormige uitbouw met souterrain en één bouwlaag onder een plat dak.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Het hoofdvolume wordt gedekt door een SCHILDVORMIG DAK met muldenpannen. Aan weerszijden onder de nokbalk bevinden zich uileborden. In het uilebord aan de noordwestzijde zijn de venstertjes gedicht. Bakgoten op klossen. Op de dakschilden boven de zijgevels een hoge schoorsteen met bovenafdekking. Tegen de met een topgeveltje bekroonde noordoostelijke zijgevel een in een hoge schoorsteen uitlopend geprofileerd schoorsteenkanaal. Het topgeveltje is ingestoken onder een lessenaarsdak. Op het voordakvlak, aan weerszijden van de topgevel, een dakkapel met rechthoekig verticaal ingedeeld houten venster onder een lessenaarsdakje.

De goten van het PLATTE DAK op de uitbouw worden ondersteund door houten consoles.

Rechthoekige houten VENSTERS en DEUREN. Bij de vensters gaat het overwegend om rechthoekige houten kruiskozijnen met zesruits roedeverdeling in elk glaspaneel van de bovenste vensterhelft. Rechthoekige houten deuren, overwegend niet-authentiek en deels voorzien van bovenlichten.

De gevels zijn uitgevoerd in BAKSTEEN en STUCWERK met imitatievoegen. Metselwerk in kruisverband, voegen in knip- en snijwerk. Hardstenen trap treden. Pleisterwerk.

De VOORGEVEL van het hoofdvolume is symmetrisch ingedeeld en telt vijf traveeën. Centraal in deze gevel een gestuct, in een topgevel uitlopend middenrisaliet. In de eerste laag een vernieuwde rechthoekige houten voordeur met zesruits bovenlicht. Hardstenen trap treden. In de tweede laag een rechthoekige houten balkondeur met verticaal ingedeeld drieruits bovenlicht. Deze deur geeft toegang tot een balkonnetje met balusters in de borstwering. Boven de balkondeur een rechthoekig stuckader met ruitornament. In de topgevel twee rondboogvormige houten venstertjes met bovenlicht alsmede een in het stucwerk aangebracht drukboog met imitatievoegen. De tuitvormige topgevel met verhoogde schouderstukken heeft een getrapte frieslijst en een oeil-de-boeuf-venster.

De gevelvelden aan weerszijden van het middenrisaliet zijn identiek. Gepleisterde plinten en hoeklisenen. De lisenen lopen uit in een gestuct korfboogvormig fries met imitatievoegen. De terugliggende geveldelen zijn uitgevoerd in rode baksteen. Gepleisterde speklagen en lateien. Elk gevelveld telt twee vensterassen over twee bouwlagen, waarin rechthoekige houten kruiskozijnen met zesruits roedeverdeling in beide glaspanelen van de bovenste vensterhelft. Tussen de vensters van elke travee een gestuct kaderornament met florale motieven.

De linker ZIJGEVEL aan de noordwestzijde is symmetrisch ingedeeld en telt twee vensterassen. De symmetrie wordt benadrukt door de hoeklisenen en het centraal in de gevel geplaatste geprofileerde schoorsteenkanaal, welke onderling zijn verbonden door een korfboogfries. Beide gevelvelden aan weerszijden van het schoorsteenkanaal hebben één vensteras over twee bouwlagen, waarin rechthoekige houten kruiskozijnen met zesruits roedeverdeling in beide glaspanelen van de bovenste vensterhelft. De linker zijgevel is geheel gestuct. De plint, de hoeklisenen en het geprofileerde schoorsteenkanaal hebben geen imitatievoegen.

De rechter ZIJGEVEL aan de noordoostzijde is asymmetrisch ingedeeld en overwegend uitgevoerd in baksteen met gepleisterde speklagen. De eerste laag wordt grotendeels aan het oog onttrokken door het bouwvolume van één bouwlaag onder plat. In het vrijgebleven geveldeel van de eerste bouwlaag is de oorspronkelijke vensteropening gedicht, waarna de speklaag is doorgetrokken. Hierboven in de tweede laag een rechthoekig houten kruiskozijn met zesruits roedeverdeling in beide glaspanelen van de bovenste vensterhelft. Boven dit venster een vanwege de pleistering zwaar gedimensioneerde latei. Op de hoek van deze zij- en voorgevel een gepleisterde hoekliseen, uitlopend in een rondboogfries boven het houten kruiskozijn in de tweede bouwlaag. Dit fries heeft

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

imitatievoegen. De eerste en tweede vensteras worden boven de uitbouw van één laag optisch van elkaar gescheiden door een geprofileerd schoorsteenkanaal waarboven een hoge schoorsteen.

In de tweede laag van de middenas een rechthoekige houten balkondeur met zij- en bovenlichten onder een zwaar gedimensioneerde gepleisterde latei. Het bovenlicht van deze deur is ten dele voorzien van een licht gebogde, kleine roedeverdeling. De middenas loopt uit in een topgevel waarin een rechthoekig houten kruiskozijn met een horizontaal ingedeeld bovenlicht. Gepleisterde latei. De topgevel wordt beëindigd door een lijst met getrappt siermetselwerk, die ook wordt voortgezet onder de goot boven de voor het overige blinde zijgevel.

De ACHTERGEVEL aan de noordwestzijde is geheel gestuct, met uitzondering van de bakstenen lijst met getrappt siermetselwerk onder de goot. Indeling over een vijftal vensterassen, waarvan de symmetrie slechts wordt doorbroken door de plaatsing van twee segmentboogvormige souterrainvensters in de plint. De middenas is in de eerste laag voorzien van twee rechthoekige, ongelede houten toiletvensters met bakstenen dorpels; in de tweede laag van de middenas alsook in beide lagen van de overige assen een houten kruiskozijn met zesruits roedeverdeling in beide glaspanelen van de bovenste vensterhelft. Sluitstenen in diamantkopvorm.

De UITBOUW van één bouwlaag onder plat tegen de noordoostgevel heeft in de gestucte achtergevel met imitatievoegen twee houten kruiskozijnen met zesruits roedeverdeling in de beide glaspanelen van de bovenste vensterhelft. In de plint - zonder imitatievoegen - twee segmentboogvormige houten souterrainvensters. In de eveneens gestucte rechterzijgevel met imitatievoegen een geheel blinde, rechthoekige houten keukendeur en een ongeleed rechthoekig houten toiletvenster. De voorgevel van de uitbouw heeft schoon metselwerk, een gepleisterde plint en speklagen. Een vernieuwde rechthoekige voordeur met zesruits bovenlicht, waarboven een gepleisterde latei. In de oksel van deze uitbouw en de zijgevel van het hoofdvolume een kleine bakstenen uitbouw met gepleisterde plint en speklaag, waarvan de deuropening is dichtgemetseld behoudens een klein rechthoekig houten venster. Boven deze deuropening is de gepleisterde latei nog aanwezig.

De INTERIEURINDELING van het pand is in 1919 bij de verbouwing tot postkantoor met name op de begane grond ingrijpend gewijzigd. De centrale gang achter de hoofdentree werd opnieuw ingedeeld in toilet-, kast- en kluisruimten. De oorspronkelijke toegang tot het trappenhuis, dwars op de centrale gang geplaatst, werd hierdoor geblokkeerd. Om die reden is het trappenhuis vanaf de andere zijde toegankelijk gemaakt met behulp van een extra bordes achter de kluis in de gang, waarvoor enkele nieuwe traptreden werden geplaatst. Verder zijn onder meer de wanden tussen de voorkamers aan weerszijden verwijderd. In het interieur is de aldus in 1919 tot stand gekomen situatie nog goed herkenbaar. De indeling van de tweede bouwlaag is bewaard gebleven, enkel de schuifdeuren zijn uit de directeurswoning verdwenen. De zolderverdieping heeft één zolderkamer en een voorraadberging.

In dit interieur zijn onder meer van belang de hoge paneeldeuren in lijsten; in de keuken is het oorspronkelijke kastenmeubilair nog aanwezig, alsmede een schoorsteenmantel; de kamer op de begane grond, oorspronkelijk rechts vooraan naast de gang, heeft een gestuct rozet plus een kooflijst met bloemmotieven; de kamers links van de voormalige gang hebben geen indeling en suite meer, de schoorsteenmantels zijn aan beide zijden nog aanwezig. Het aangepaste trappenhuis heeft geornamenteerde posten en bewerkte balusterspijlen.

Waardering

Het omstreeks 1906 gebouwde en in 1919 tot post- en telegraafkantoor met directeurswoning verbouwde woonhuis is van cultuurhistorische waarde en vertegenwoordigt algemeen belang als bijzondere uitdrukking van een economische, bestuurlijke en

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

typologische ontwikkeling met een belangrijke innovatieve waarde. Het pand is een representatieve bouwkundige manifestatie van de geschiedenis van het postwezen.

De architectuurhistorische waarden van het pand worden bepaald door de bouwstijl, de betrokkenheid van rijksbouwmeester D.E.C. Knuttel bij de verbouwing van 1919, de esthetische kwaliteiten van het oorspronkelijke ontwerp, het bijzondere materiaalgebruik en de ornamentiek. Het pand is vanwege de situering verbonden met de ontwikkeling van Schaesberg en van belang voor het aanzien van de gemeente. De architectonische gaafheid van het pand is in redelijke mate bewaard gebleven. Ook is het pand van belang voor de visuele gaafheid van de bebouwde omgeving. Bovendien beschikt het gebouw in regionaal opzicht over een redelijk tot hoge architectuurhistorische en typologische zeldzaamheidswaarde.

Hoofdcategorie

Woningen en woningbouwcomplexen

Subcategorie

Woonhuis(K)

Functie

Woonhuis